

21 kwietnia 2021 r.

**Wspólna deklaracja ministrów rolnictwa państw Grupy Wyszehradzkiej
(Republiki Czeskiej, Węgier, Polski i Słowacji) oraz Bułgarii, Chorwacji, Rumunii
w sprawie szans i wyzwań dla gospodarstw rolnych w świetle strategii „Od pola do stołu”**

Ministrowie rolnictwa państw Grupy Wyszehradzkiej (Republiki Czeskiej, Węgier, Polski i Słowacji) oraz Bułgarii, Chorwacji, Rumunii:

DOCENIAJĄ inicjatywę Komisji Europejskiej w zakresie stworzenia sprawiedliwego, zdrowego, przyjaznego dla środowiska i odpornego systemu żywnościowego i uznają przyjętą przez KE Strategię „Od pola do stołu” za ważny krok w tym kierunku.

MAJĄ ŚWIADOMOŚĆ, że systemy żywnościowe wpływają na klimat i bioróżnorodność, pozostając również pod ich silnym wpływem. Ekstremalne zdarzenia klimatyczne, takie jak powódzie, susze, pożary, mrozy i silne wiatry, a także erozja gleb czy rozprzestrzenianie się chorób roślin i zwierząt związane ze zmianami klimatu, już dziś istotnie wpływają na produkcję żywności, a wpływ ten może się w przyszłości zwiększać.

ZAUWAŻAJĄ, że najważniejsze założenia Strategii są już dziś odzwierciedlone w dziewięciu celach szczegółowych nowej Wspólnej Polityki Rolnej (WPR) i mają być wdrażane przez państwa w krajowych planach strategicznych WPR.

PODKREŚLAJĄ, że zalecenia Komisji Europejskiej wydane państwom członkowskim w odniesieniu do realizacji celów Strategii w ramach krajowych planów strategicznych WPR¹ powinny być traktowane jako kierunkowe, gdyż nie są one prawnie wiążące. Państwa członkowskie powinny mieć elastyczność

---

¹ Zgodnie z art. 106 ust. 2 projektu rozporządzenia dotyczącego Planów Strategicznych WPR (podejście ogólne Rady z dnia 21.10.2020 r.)

w programowaniu mechanizmów wspierających transformację systemu żywnościowego na bardziej przyjazny dla ludzi, klimatu i środowiska.

ZWRACAJĄ UWAGĘ, że przedłożona Strategia stawia ambitne cele i wyzwania dla państw członkowskich do realizacji w bardzo krótkim czasie. Państwa członkowskie nie zostały jednak włączone w dyskusję nad wyznaczeniem tych celów, jak również nie przeprowadzono oceny wpływu w zakresie możliwych skutków strategii na poziomie UE i państw członkowskich.

PODKREŚLAJĄ, że wdrożenie założeń Strategii przez państwa członkowskie będzie oznaczało zmiany w strukturze gospodarstw rolnych, wielkości produkcji oraz organizacji rynków rolnych, a także udziale UE w globalnym rynku artykułów rolno-spożywczych. Tak duże zmiany wymagają odpowiedniego zaangażowania środków nie tylko w ramach Wspólnej Polityki Rolnej, ale również pozostałych polityk i funduszy UE, w tym m.in. RRF.

PODKREŚLAJĄ, że Strategia została opublikowana bez oceny możliwych skutków środowiskowych, społecznych jak i ekonomicznych wynikających z realizacji założeń Strategii. Państwom członkowskim nie została również zaprezentowana analiza długoterminowego wpływu Strategii na ich sytuację makroekonomiczną i sektorową. Dlatego ministrowie ZWRACAJĄ SIĘ do KE o przedłożenie odpowiedniej analizy wpływu strategii przed rozpoczęciem jakiegokolwiek fazy wdrażania.

OCZEKUJĄ, że przed sporządzeniem wniosków legislacyjnych wynikających ze Strategii zostanie przedstawiona pogłębiona analiza, w jaki sposób wpłyną one na cały sektor rolno-spożywczy, w szczególności na producentów rolnych, a także w jaki sposób wpłyną na bezpieczeństwo żywnościowe Unii Europejskiej oraz na konkurencyjność i zrównoważony rozwój sektora, w tym na ceny żywności. Jest to szczególnie istotne w przypadku ograniczenia stosowania środków ochrony roślin, sprzedaży środków przeciwdrobnoustrojowych i stosowania nawozów, a także podwyższenia wymogów dotyczących dobrostanu zwierząt.

PODKREŚLAJĄ, że priorytetowym celem rolnictwa, rybołówstwa i akwakultury jest zapewnianie bezpieczeństwa żywnościowego i żywności, co ma bezpośredni wpływ na zdrowie publiczne w UE. Zaproponowane w Strategii rozwiązania powinny wychodzić naprzeciw zidentyfikowanym obecnie problemom i wyzwaniom, tak aby łańcuch dostaw żywności był bardziej odporny na zakłócenia związane z pojawiającymi się kryzysami. Aktualna sytuacja w związku z COVID-19, uwiarydla, że UE nie może sobie pozwolić na działania zagrażające jej własnej produkcji żywności i destabilizujące rynki rolno-spożywcze.

ZWRACAJĄ UWAGĘ na fakt, że ambitny cel strategii – mianowicie znaczny wzrost akwakultury ekologicznej - musi uwzględniać różne podejścia do hodowli ryb w różnych państwach członkowskich UE. Jeśli KE ma zapewnić długoterminowe zrównoważone i regulowane połowy w morzach, konieczne jest zapewnienie produkcji ryb w zrównoważonych systemach akwakultury, a nie tylko w akwakulturze

ekologicznej. Unia powinna wspierać systemy akwakultury słodkowodnej w celu zapewnienia wysokiej jakości, zdrowego i przyjaznego dla środowiska białka rybnego;

PODKREŚLAJĄ, że realizacja ambitnych założeń nie może stanowić nadmiernego, jednostronnego obciążenia unijnego rolnictwa i przemysłu spożywczego, co może osłabić ich pozycję konkurencyjną na rynku międzynarodowym. Jeżeli UE chce osiągnąć bardziej zrównoważony rozwój, to musi przede wszystkim zapewnić odpowiednie dochody małym i średnim gospodarstwom, które są najbardziej wrażliwe w łańcuchu dostaw żywności, przyczynić się do różnorodności biologicznej, która jest podstawą produkcji rolnej, podczas gdy ich wielofunkcyjny charakter i dostarczanie dóbr publicznych nie jest wynagradzane przez rynek.

UZNAJĄ, że tylko stabilne ekonomicznie i konkurencyjne gospodarstwa rolne mogą sprostać oczekiwaniom w zakresie wyższych wymagań zrównoważonego rozwoju. Bez odpowiedniego wsparcia finansowego z UE dla unijnych rolników, które pomoże przejść na bardziej zrównoważone systemy produkcji, realizacja ambitnych celów nie będzie możliwa;

PODKREŚLAJĄ w tym względzie potrzebę kontynuowania ogólnounijnych wysiłków na rzecz wzmocnienia pozycji rolników w łańcuchu dostaw żywności w celu osiągnięcia zrównoważonego i dobrze funkcjonującego łańcucha dostaw, który byłby nie tylko bardziej sprawiedliwy, ale także bardziej odporny na potencjalne przyszłe kryzysy;

Z ZADOWOLENIEM PRZYJMUJĄ tworzenie krótkich łańcuchów dostaw, ponieważ mogą one znacząco przyczynić się do wzmocnienia odporności regionalnych i lokalnych systemów żywnościowych. Skrócenie łańcucha dostaw wzmacnia pozycję rolnika, jako producenta poprzez eliminację niepotrzebnych kosztów pośrednich. Im krótszy łańcuch dostaw, tym większa szansa na zapewnienie rolnikom odpowiednich marż ze sprzedaży ich produktów;

POPIERAJĄ IDEĘ podjęcia na poziomie wspólnotowym działań, ukierunkowanych na zmniejszenie zależności od środków ochrony roślin i środków przeciwdrobnoustrojowych oraz ograniczenie nadmiernego nawożenia, w celu zmniejszenia zanieczyszczenia powietrza, gleby i wody oraz odwrócenia procesu utraty różnorodności biologicznej;

PODKREŚLAJĄ, aby przy ocenie ustalonych przez państwa członkowskie konkretnych wartości docelowych Komisja Europejska brała pod uwagę specyfikę każdego kraju członkowskiego, różne poziomy wyjściowe, podjęte wysiłki i już osiągnięte sukcesy w obszarach związanych z celami Strategii;

POPIERAJĄ optymalizację stosowania środków ochrony roślin oraz wysiłki na rzecz opracowania uzasadnionych naukowo metod alternatywnych. PODKREŚLAJĄ, że aby móc utrzymać odpowiednie plony i jakość, wycofywanie substancji czynnych może być wprowadzone tylko wtedy, gdy na rynku jest dostępna alternatywna substancja, która jest bezpieczna dla ludzi, zwierząt i środowiska. MAJĄ ŚWIADOMOŚĆ, że obecnie dostępne alternatywy często nie są wystarczająco skuteczne;

ZGADZAJĄ się z potrzebą ograniczenia stosowania środków przeciwdrobnoustrojowych. ZWRACAJĄ UWAGĘ, że nie powinno się zakładać prostej 50% redukcji ilości sprzedawanych środków przeciwdrobnoustrojowych w każdym państwie członkowskim, ale osiągnięcie tego celu w roku 2030 powinno odnosić się do globalnego zużycia środków przeciwdrobnoustrojowych przy udziale wszystkich państw członkowskich UE.

UWAŻAJĄ, że plany rozwoju rolnictwa ekologicznego, mogą stworzyć nowe miejsca pracy i przyciągnąć młodych rolników, przyczyniając się jednocześnie do ochrony różnorodności biologicznej, o ile będzie zapewniona na ten cel odpowiednia alokacja finansowa.

PODKREŚLAJĄ, że wysoki standard europejskich produktów rolnych musi być promowany aby stał się bardziej widoczny dla konsumentów w UE i poza nią.

ZAZNACZAJĄ, że już obecnie europejska żywność jest synonimem żywności bezpiecznej i o wysokiej jakości. ZGADZAJĄ się, że transformacja może uczynić unijny, zrównoważony rozwój znakiem rozpoznawczym na świecie, dając szansę dalszego rozwoju dla wszystkich podmiotów w łańcuchu żywnościowym. System oznakowania UE musi funkcjonować w taki sposób, aby wspierać konsumentów w świadomym wyborze produktów zrównoważonych, tak aby czynnikiem decydującym o wyborze nie była tylko cena, ale jakość;

PODKREŚLAJĄ znaczenie promowania globalnej transformacji zapewniającej odpowiednio wspierające środowisko międzynarodowe; przede wszystkim produkty rolne importowane z krajów trzecich muszą w pełni spełniać wysokie standardy ochrony konsumentów, środowiska, klimatu i zwierząt, a przejście na zrównoważone systemy żywnościowe nie może zagrażać konkurencyjności unijnego sektora rolno-spożywczego. Polityka handlowa UE powinna dążyć do uzyskania ambitnych zobowiązań w zakresie handlu i zrównoważonego rozwoju oraz zrównoważonych systemów żywnościowych ze strony państw trzecich, przy jednoczesnym zapewnieniu ich skutecznego wdrażania zgodnie z przepisami międzynarodowymi;

ZGADZAJĄ się, że przejście na zdrowy i przyjazny środowisku system żywnościowy wynika również z oczekiwań konsumentów, nowych modeli diety i konsumpcji, nie tylko w krajach UE. W sytuacji rosnącej świadomości konsumentów przejście na zrównoważone metody produkcji, zmniejszenie śladu środowiskowego i poprawa dobrostanu zwierząt może być szansą dla małych i średnich gospodarstw rolnych dla uzyskania wyższych dochodów.

ZGADZAJĄ się, że transformacja systemu żywnościowego przy wykorzystaniu nowych technologii, innowacyjnych rozwiązań, cyfryzacji, nowych metod produkcji i dystrybucji żywności oraz zarządzania jakością może być w dłuższej perspektywie impulsem do rozwoju sektora rolno-spożywczego.